

RAPPORT

Grafisk blad fra Orion Righard, produsert under programmets gang. Foto: Arne Solli, Første Steg

13. TVERRFAGLIGE TVILSARRANGEMENT BERGEN, 10. – 11. SEPTEMBER 2014

INNHOOLD

- Årets tema: Seg selv- nok? side 3
- TVIL2014 i kortform side 4
- Kunst og tvil side 5
- Disse stod bak TVIL2014: Arrangørene side 6
- Medvirkende under TVIL side 7
- Programmet dag for dag side 8-12
- Formidling og rekruttering side 13
- Fra evalueringen. Inntrykk for ettertiden Side 14-15
- Deltakeroversikt side 16-18
- Veien videre side 20

METODE OG TEMA

De siste tolv årene har tverrfaglige arrangementer i Norge, Danmark og Tyskland løftet frem tvil – mennesker imellom. Tvilsdagene er en arena for et oppgjør med skråsikkerheten: oppleste «sannheter» hevet over diskusjon. Siden starten i 2002 har et annerledes konferanseforløp blitt realisert i Oslo, Bergen, Berlin og en rekke år i København. En flernasjonal arrangørgruppe innen utdanning, helse, rusforebygging og kulturformidling står hvert år samlet bak programmering og gjennomføring.

Onsdag 10. – torsdag 11. september var TVIL tilbake i Bergen for første gang siden 2003. Bak arrangementet i år fant vi Utdanningsforbundet, Stiftelsen Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø, KoRus Oslo, KoRus Øst, Norsk Sykepleierforbund, Danmarks Lærerforening og Wilhelmsen Kulturformidling. Her ble dermed åpnet for aktuelle debatter og dilemmaer innen skole, rusforebygging, helsevesen, sosialt arbeid, kunst og kulturformidling.

SEG SELV - NOK?

Tvil er vår metode. Men dagene har også et nytt tema hvert år. TVIL2014 belyste forholdet mellom den enkelte og fellesskapet, på individ-, organisasjons-, samfunns- og nasjonsnivå. Hvordan påvirker dette forholdet vår yrkespraksis? Og hva med vår selvoppfatning og tanker om «de andre»? Det norske grunnlovsjubileet 1814-2014 inkluderte også Danmark og Sverige. Aktuelle stikkord: selvstendighet, nasjonal identitet, tilknytningen til Europa og global deltakelse. Vi har en drøm om likhet. Men når psykologisering, individualisert diagnostisering og tester synes å være både forklaring og styringsverktøy - går også Norden i retning av et konkurransesamfunn, hvor «alt» skal måles? Hvordan kan vi medvirke til et menneskelig samfunn, der ansvar for fellesskapet fremdeles står sentralt, i skolen, barnehagen, terapitimen og på helsefeltet? Hvilke kår har solidariteten, som gjerne retter seg mot ukjente andre? Dette var problemstillinger konferansen prøvde å løfte frem. Samtidig er det utfordringer knyttet til flerfaglighet, og i den daglige praksis mye sprengkraft, profesjonsstrider og usynlige maktkamper. I en slik hverdag blir det ekstra viktig med «påfyll» og tverrfaglige møteplasser. Under TVIL stod markante kunstnere som alltid sentralt i dagenes dramaturgi, som et "flettverk". Og når Den Nationale Scene inviterte til prøveforestilling for musikalversjonen av Amalie Skrams naturalistiske storverk, *Hellemyrsfolket*, fikk vi kikket teatret i kortene kun tre dager før premieren. Et gledelig stort publikum fulgte i tillegg dagenes åpne tirsdagskveld i Litteraturhuset. Tvilsdagene ser tvilen som et dynamisk ventepunkt på veien mot de valg vi med nødvendighet må ta. Gjennom innlegg, debatt og kunstopplevelser er målet å bidra til ny innsikt og en bredere begrunnet praksis i det daglige. Kanskje vi etterpå kan velge våre standpunkter på et klokere og mindre forutinntatt grunnlag?

Bergen, desember 2014,

*Sverre Chr. Wilhelmsen,
Wilhelmsen Kulturformidling -
Prosjekt- og programleder*

TVIL2014 | KORTFORM

Arrangement:	TVIL2014: <i>SEG SELV – NOK?</i> , et 2-dagers, tverrfaglig forløp
Tidspunkt:	Onsdag 10. – torsdag 11. september 2014
Arenaer:	Terminus Hall, Grand Hotel Terminus (konferanselokale onsdag-torsdag), Litteraturhuset i Bergen (førkveld, tirsdag) Den Nationale Scene (teaterforestilling onsdag kveld)
Arrangørgruppe:	Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø: Geir Kvalheim og Arne Klyve Danmarks Lærerforening: Niels Gæmelke KoRus Oslo: Ragnhild Audestad og Jens Erland Hoel KoRus Øst: Johannes Nermo og Torhild Kielland Norsk Sykepleierforbund: Kurt Lyngved Utdanningsforbundet: Per Arneberg og Arne Solli Wilhelmsen Kulturformidling: Sverre Chr. Wilhelmsen
Konsept, idé, prosjektledelse:	Wilhelmsen Kulturformidling
Fakturering / påmelding:	Utdanningsforbundet, Oslo, Marianne Aagedal
Teknikk:	Conventas v/ Ketil Landøy
Deltakere:	kr. 2.900,- / 3.400 (e. 26/6) – pensjonister, studenter 2.000,-/2.500,-. Dette inkluderte programmet onsdag og torsdag, lunsj og kaffepauser, teaterforestilling og konferansemappe. I alt 100 deltakere.
Grafisk design:	Huus Design, Åse Huus
Web:	Apex Solutions, Daniel Lange
Foto:	Arne Solli – Første Steg
Med støtte fra:	Institusjonen Fritt Ord Sparebanken Vest

KUNST OG TVIL

Kunst rommer tvil. Men kunstnerisk arbeid må også avføde valg: Teppet går opp, boken slippes, konserten avholdes. På sitt beste kan også tvilen være en kjernefaktor både i skapelse og utøvelse av kunst. Under TVIL2014 var det nettopp kunstnerne som bandt forløpet sammen, som et uforutsigbart flettverk. Og mange av deltakerne trekker frem som en særegen kvalitet ved TVIL-konseptet, hvordan kunstnerne sterkt og meningsbærende er integrert i programmet. I år kom dette til uttrykk gjennom musikk, lesninger, direkteskapt billedkunst og genreoverskridende dialoger. De inviterte tvilskunstnerne berørte og utviklet dermed hver på sin måte konferansens tema og metode.

Solfrid Molland er sanger, pianist og komponist, inspirert av både russiske folketoner, sigøynerklanger og vestlig kunstmusikk. Som gatemusikant i Europa lærte hun sigøynersanger av romfolket, noe som også fikk prege programmet under TVIL2014. En alltid tilstedeværende og engasjert **Thorvald Steen** bruker i særlig grad tvilen som en viktig dimensjon i sine bøker, og var markant gjennom hele Tvilskonferansen. Hans rause måte å dele egne tekster og streke sceniske nærvær, viste en forfatter som evner å binde samfunnsengasjement sammen med usminket personlig erfaring og historisk innsikt. Resultatet ble treffende lesninger og åpne refleksjoner omkring politikk, psykiatri, marginalisering og skråsikkerhet. **Orion Righard** er billedkunstner med tilhold i Skåne, og utfordret seg selv og deltakerne med humørfylte refleksjoner og grafiske streker, gjerne nedtegnet mens programmet skred frem, et spennende eksperiment som åpnet nye stier i våre tilvante forestillinger.

Kunstnere i samspill: Solfrid Molland trakterte trekkspillet, Orion Righard spilte kullstift. Han etablerte også en arbeidsstasjon og eget «galleri» bak i salen.

*Den som er slått i dag,
reiser seg i morgen.
Slik lød siste strofe i det dikt
som avsluttet årets konferanse.*

En av Orion Righards visuelle kommentarer.

På sine reiser i Europa har Solfrid Molland spilt på gater og streder, i forsamlingshus og katedraler. Det var for henne naturlig å begi seg på vandring også i Terminus Hall.

DISSE STOD BAK TVIL2014

Tverrfaglig arrangørgruppe Tvilsdagene ble avviklet for trettende gang i 2014. Programmet var utviklet av en prosjektgruppe som reflekterte dagenes tverrfaglige orientering. Intervjuer med representanter for de ulike arrangører fantes i deltakermappen. Her er partnerne som var med under årets TVIL-paraply nevnt i alfabetisk rekkefølge:

BERGEN KOMPETANSESENTER FOR LÆRINGSMILJØ

- tidligere Alrekstad skole, ble opprettet i 2012. BKL gir tre ulike tjenester til barn og unge med samhandlingsvansker: Utadrettet tjeneste, Alrekstad skole og alternative opplæringsarenaer.
Kontakter: arne.klyve@bergenclinics.no (t.v.) og geir.kvalheim@bergen.kommune.no (t.h.)

DANMARKS LÆRERFORENING

Omfatter 67000 medlemmer, de fleste lærere i den danske folkeskole. Foreningens formål er å ivareta medlemmenes interesser i forhold til lønns- og arbeidsvilkår, men også i forhold til deres pedagogiske og skolepolitiske interesser.

Kontakt: Niels Gæmelke, NG1@dlf.org

KORUS ØST

KompetansesenterØst er organisert under Sykehuset Innlandet HF, avdeling for rusrelatert psykiatri og avhengighet. Kontakt:

johannes.nermo@sykehuset-innlandet.no og torhild.kielland@sykehuset-innlandet.no

KORUS - OSLO

Ett av syv regionale kompetansesenter innen rusfeltet i Norge. KoRus Oslo er organisert i Velferdsetaten, Oslo kommune.

Kontakt: ragnhild.audestad@vel.oslo.kommune.no og jens-erland.hoel@vel.oslo.kommune.no

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Grunnlaget for all sykepleie er respekten for det enkelte menneskes stemme og iboende verdighet. Dette utfordrer også ansatte og arbeidsgivere innenfor helsevesenet. Kontakt: kurt.lyngved@gmail.com (til v.)

UTDANNINGSFORBUNDET

Partipolitisk uavhengig fagforening for pedagogisk personale innenfor alle utdanningsnivåer. Forbundet legger vekt på verdier som menneskeverd og menneskerettigheter, profesjonell integritet, respekt og likeverd og personvern.

Kontakter: arne.solli@utdanningsforbundet.no og per.arneberg@utdanningsforbundet.no (bildet til h).

WILHELMSEN KULTURFORMIDLING

Bergensk kulturbygger, arrangør og prosjektleder. Sverre Chr. Wilhelmsen tok initiativ til den første tvilskonferansen i 2002. Sammen med ulike arrangørgrupper har han ledet og utviklet årlige arrangementer i Norge, Danmark og Tyskland, og er særlig opptatt av tvilen som gjennomgående metode for ny innsikt, kunstens særlige formidlingskraft og det tverrfaglige aspektet. wilhelmsen@tvil.no

DISSE MEDVIRKET UNDER TVIL

AINA HELDAL BØE

Jurist, aktivist, gav ansikt til de papirløse asylbarna i Norge, her i rollen som leder av panelsamtalen torsdag.

STEFFEN HANDAL

Utdanningsforbundets 2. nestleder og sentralstyremedlem. Deltaker i panel torsdag: *Ideen om det kollektive*.

BENGT KARLSSON

Professor i psykisk helsearbeid ved Høgskolen i Buskerud og Vestfold, psykiatrisk sykepleier og familieterapeut.

CHARLOTTE LUNDE

Journalist, skribent, lege i spesialisering på avdeling for kompleks epilepsi ved Oslo Universitetssykehus.

GORDON ØRSKOV MADSEN

Medlem av hovedstyrelsen og formann i overenskomstutvalget i Danmarks Lærerforening. Paneldeltaker torsdag.

SOLFRID MOLLAND

Sanger, pianist og komponist, inspirert av både russiske folketoner, sigøynerklanger og vestlig kunstmusikk.

ORION RIGHARD

Svensk billedkunstner, som i humoristiske tegninger på direkten setter moralske spørsmål og vedtatte normer på spissen.

TOM REMLOV

Påtroppende sjef for Riksteatret. Samtaleleder med humor og nysgjerrighet i *Remlovs Røverhule* onsdag og torsdag.

THORVALD STEEN

Årets Tvilsforfatter, om det usynlige tvilsbiblioteket som utfordrer vår historieskriving, om psykiatri og det personlige.

GRO HILLESTAD THUNE

Advokat, tidl. medlem av Den europeiske menneskerettighetskommisjon. Belyste makt og avmakt i psykiatri og barnevern.

BENT SOFUS TRANØY

Lærer og kommentator, professor ved Institutt for organisasjons- og ledelsesfag ved Høgskolen i Hedmark.

KNUT VOLLEBÆK

Politiker, diplomat, tidligere utenriksminister, ambassadør i Washington og høykommissær for nasjonale minoriteter i OSSE.

INGVARD WILHELMSEN

Lege og professor med egen hypokonderklinikk i Bergen, spesialist i indremedisin, fordøyelsessykdommer og psykiatri.

NINA WITOSZEK

Norsk-irsk-polsk skribent og debattant, forskningssjef og professor ved Universitetet i Oslo, Senter for utvikling og miljø.

Ordstyrere:

ARNE KLYVE: Samfunnsviter, fagbokforfatter, Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø

TORHILD KIELLAND: Sosionom, spesialrådgiver KoRus Øst

KURT LYNGVED: Faggruppetleder, psykisk helse og rus, Norsk Sykepleierforbund

JOHANNES NERMO: Sosiolog, spesialrådgiver, KoRus Øst

SVERRE CHR. WILHELMSEN: Prosjektleder TVIL, brobygger ved Verdighetsenteret i Bergen

Arrangørgruppens medlemmer var generelt synlige og involverte i gjennomføringen av konferansen, også som «faddere» for de medvirkende.

PROGRAMMET DAG FOR DAG

TIRSDAG 9. SEPTEMBER

Historien du aldri har hørt var et åpent arrangement i Litteraturhuset i Bergen, en tjuvstart kvelden før det hele startet. Her kunne et interessert publikum «mingle» med arrangører og TVIL-deltakere som var i Bergen også dagen før konferansen. Elever fra Alrekstad skole bød på seg selv gjennom film, ord og toner, sammen med musikerne Sturle Andersen (bildet til venstre) og Øystein Eriksen, forfatter Thor Soltvedt (til høyre) og Håkon Stang – lærer/film. For TVIL fungerer et slikt arrangement i forkant som en åpning til byen og en generell opinion. Denne gangen dannet det også et treffpunkt med hel del lærere som nylig hadde vært i streik, og som derfor ikke kunne prioritere selve konferansen.

Bildet: Tidligere elever ved Alrekstad i samtale med Eva Steine, familierapeut.

Av ulike grunner kan unge mennesker havne i en outsiderposisjon i skoleverk og samfunn. Trange normalitetsgrenser kan ofte gjøre det ekstra vanskelig å komme ut av en slik rolle. Men det kan likevel skje gode ting, om pedagoger, venner eller andre våger å bevege seg ut av det vanlige formatet, og aktivt bryr seg om de historier disse har i seg.

Arrangementet i Litteraturhuset ble koordinert av Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø, som bl.a. i skriftserien *Stemmeskifter* har gitt en verbal arena for unge stemmer, som viser seg å ha mye både på og i hjertet. BKL var nye av året i TVIL-samarbeidet, som på denne måten også fikk utvidet det faglige felt til også å omfatte spesialpedagogikken. Kveldens program bidro også til å gi et forfriskende innsyn i musikkterapien.

I evalueringene i ettertid ble tirsdagskvelden trukket frem av flere, bl.a. Danmarks Lærerforening;

Særligt står de blottede, men stærke elever fra førstedagen stærkt i erindringen.

ONSDAG 10. SEPTEMBER

10.00. Åpning - møte med Tvilskunstnerne

Forfatter Thorvald Steen, sanger og musiker Solfrid Molland, billedkunstner Orion Righard
Konferansier Sverre Chr. Wilhelmsen

10.20. *Tvilforedraget 2014*

Tvilsdagene har utviklet seg gjennom årene. En overbyggende tvilforelesning til innledning av arrangementet ble innstiftet i 2010. Tvilforedraget skal belyse både årets tema og tvilen som sådan.

Nina Witoszek, norsk-irsk-polsk professor, skribent og debattant, holdt årets foredrag, med tittel:

Tvil som forutsetning for det gode fellesskapet?

Witoszek var forhindret fra å komme til Bergen under konferansen, men holdt sitt innlegg fra Universitetet i Oslo, formidlet på direkten via Skype – skarpt, poengtert, konsentrert og engasjerende. Kanskje det tvilforedrag som i sterkest grad har vært en bærer av tvilsånden?

11.15. *Remlovs Røverhule*

Ettersom årets tvilforedragsholder på kort varsel måtte melde avbud til å være fysisk til stede i Bergen, ble psykiater Ingvard Wilhelmsen formiddagens gjest hos påtroppende Riksteatersjef Tom Remlov. Det ble en samtale til en viss grad inspirert av Witoszeks innlegg, men også med åpning for personlige betraktninger og «vitnesbyrd» fra to oppegående 1949-modeller.

13.15. *Om tenkning og praksiser. Om ikke-vitenhet og skråsikkerhet i evidensens tidsalder.*

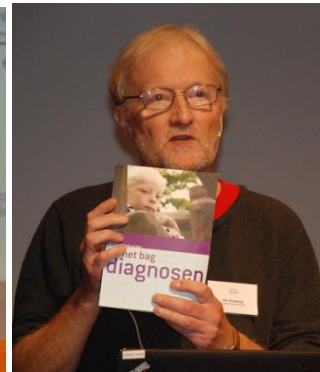
Bengt Karlsson, professor i psykisk helsearbeid, Høgskolen i Buskerud og Vestfold, psykiatrisk sykepleier, familierapeut. Aspekter fra Karlssons innlegg ble også utdypet i den etterfølgende panelsamtalen.

Bengt Karlsson

Charlotte Lunde

Per Arneberg

14.15. Det målbare - summen av et menneske?

Er kartlegging i seg selv nok? Om muligheter og begrensninger. Dette var tema for innledningsforedrag fra Charlotte Lunde, lege og journalist. Hun er sterkt engasjert bl.a. omkring medisinbruk og diagnostisering av barn. Seniorskonsulent i Utdanningsforbundets kurs- og konferanseavdeling, Per Arneberg, fulgte opp med et innspill fra det pedagogiske felt, før ordstyrerne Arne Klyve fra Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø og Torhild Kielland, KoRus Øst åpnet for panelsamtale og spørsmål fra salen.

I debatten som fulgte fikk Per Arneberg og Charlotte Lunde selskap av innlederen i sesjonen foran, Bengt Karlsson. Ordstyrere: Arne Klyve, Bergen Senter for Læringsmiljø og Torhild Kielland, KoRus Øst.

16.00. *Sjef i eget liv – hva med «de andre», da?* Ingvard Wilhelmsen holdt dagens avslutningsinnlegg. Han er psykiater, professor i indremedisin, en populær foredragsholder og forfatter av bøker om kognitiv terapi, bl.a. *Sjef i eget liv*, *Livet er et usikkert prosjekt* og *Det er ikke mer synd på deg enn andre*. Under TVIL satte han selvrealisering inn i en sosial sammenheng.

19.30. *Hellemyrsfolket*, Den Nationale Scene. Etter Amalie Skrams bøker, dramatisert av Gunnar Staalesen, musikk: Julian Berntzen. Prøveforestilling, som var inkludert i konferansepakken. En imponerende forestilling, tre dager før premieren. Teateraften på DNS fikk topp score hos nærmere 80% av de som besvarte evalueringsskjemaet.

TORSDAG 11. SEPTEMBER

09.00. *Remlovs Røverhule II.*

En styrke ved TVIL er en allsidig og delvis annerledes sammensetning av medvirkende i forhold til tema, fremstillingsform og fokus. Når dette fungerer, kan deltakere med ulik faglig bakgrunn og nasjonalitet oppleve at både er noe som fremprovoserer uenighet og i tillegg kan være matnyttig, uten at det trenger å være det samme for alle.

Torsdag morgen var Thorvald Steen gjest og samtalepartner hos påtroppende Riksteatersjef Tom Remlov. For deltakerne under årets konferanse kunne disse to gjerne ha holdt på «hele dagen», ifølge evalueringen i etterkant: *Tvilsforfatter denne gangen var en bærer av ånden, «tvilsånden» - en fungerende intellektuell med sterk og varm stemme.*

10.00. Menneskerettigheter – bare på papiret? Kollektivets ansvar for enkeltindividet.

Gro Hillestad Thune, advokat, norsk medlem av Den europeiske menneskerettighetskomisjon i Strasbourg 1984-99. I sitt innlegg belyste hun makt og avmakt innen psykiatri og barnevern, vår selvforståelse om hva menneskerettigheter er og vårt ansvar som samfunn, der det vi tror settes opp mot den realitet mange konfronteres med.

10.45. *Menneskesyn i styringsfagene: Egoisme vs samarbeid.*

Bent Sofus Tranøy, professor ved Høgskolen i Hedmark, debattant og kommentator. Styringsfag som økonomi, statsvitenskap og den instrumentelle organisasjonsteorien vektlegger som regel ytre motivasjon, incentiver, regler og straff og belønning. De siste 10-årene har i tillegg konkurranse som virkemiddel fått en stadig større plass. Det underliggende menneskesynet for disse posisjonene er mennesket som rasjonell, gjerne materielt orientert egoist. Parallelt med denne utviklingen har eksperimentelle, atferdsorienterte forskere innenfor de samme disipliner begynt å interessere seg mer for betingelser for samarbeid. Tranøy tok i foredraget for seg denne spenningen.

Innleggsholderne svarte på spørsmål og samtalte i etterkant. Verter: Kurt Lyngved, NSF, og Johs Neremo, KoRus Øst.

13.00. *Righard og Molland direkte inne. Tvilskunstnere i fri utfoldelse.*

Solfrid Molland og bassist Davide Bertolini. Her er duoen i dialog med Orion Righard, som laget en kulltegning på direkten, i løpet av 5 minutter.

13.30. *Kollektiv solidaritet eller sin egen lykkes smed?* Panelsamtale med fokus på fagforeningsarbeid, lærere i lockout i Danmark 2012 og den nettopp avsluttende streiken i Norge. Deltakere var Steffen Handal, nestleder, Utdanningsforbundet og Gordon Ørskov Madsen, medlem hovedstyrelsen, Danmarks Lærerforening, som begge holdt et innledende innlegg. Forfatter Thorvald Steen og lege Charlotte Lunde ble med i panelsamtalen, der Aina Haldal Bøe var ordstyrer.

Fra venstre: Thorvald Steen, Steffen Handal, Gordon Ørskov Madsen, Charlotte Lunde og Aina Haldal Bøe.

14.45. Hvordan er dagens minoritetspolitikk i Europa?

Knut Vollebæk, diplomat, politiker, utenriksminister 1997-2000, ambassadør i Washington 2001-07, høykommissær for nasjonale minoriteter i OSSE 2007, holdt konferanses avslutningsinnlegg.

Siden vi var helt i slutten av konferansen ble det denne gangen ikke tid til spørsmål eller diskusjon i etterkant av tidligere utenriksminister Vollebeks innlegg.

15.45. Tvilskunstnerne rundet det hele av – slik de også med stor selvfølgelighet åpnet årets konferanse.

Og da gjenstod det bare å bekjentgjøre neste års arena og tema.

Vi sees neste høst på Voksenåsen kultursenter:

Meritterende

TVIL2014 inngikk i kursrekken til Utdanningsforbundets spesialiseringstudanning i pedagogisk-psykologisk rådgivning. Konferansen var godkjent av NSF som meritterende for godkjenning til klinisk spesialist i sykepleie/spesialsykepleie med totalt 15 timer.

FORMIDLING OG REKRUTTERING

Lanseringen fant sted i etterkant av *TVIL2013-STEMME*, september 2013. Arrangørgruppen var klar ultimo oktober. Ny nettside ble åpnet tidlig i februar, mens den første programpresentasjonen var på plass i april. Brosjyren var i år avløst av en sterkere markedsføring av pdf-filer, inkludert en serie intervjuer med årets arrangørkorps, ført i pennen av den enkelte i samarbeid med journalist Arne Solli. Det innarbeidete grafiske uttrykket fra Huus Design ble benyttet også under *TVIL2014*. Dette skapte en fin gjenkjennelseeffekt.

En vesentlig del av informasjonen om arrangementet tok utgangspunkt i www.tvil.no I sin oppbygging og utseende var hjemmesiden denne gangen kraftig modernisert, noe som ble positivt lagt merke til.

Det ble tidlig sendt ut nyhetsmail til tidligere TVIL-deltakere. Etter at programmet var lagt ut på hjemmesiden ble det sendt ut elektroniske invitasjoner og nyhetsbrev til aktuelle deltakermiljøer. Det elektroniske påmeldingsskjemaet fungerte etter intensjonene, og så godt som alle deltakerne benyttet seg av dette. Påmelding og fakturering ble tatt hånd om av Utdanningsforbundet. Pga sommerens streik i skolen ble dessverre en del av effekten i utsendelser og kontakt med potensielle deltakere kraftig redusert i månedene juni-september. Dette kan nok ha påvirket rekrutteringen, men antall deltakere nådde i år likevel nådde omkring 100. Det var i år færre fra skole- og barnehagesektoren enn ved tidligere arrangementer.

Fra dansk side uttrykkes det stor tilfredshet for å kunne delta på arrangørsiden. Det ligger likevel en stor utfordring i at danske deltakere ikke så lett kan få fri av sine arbeidsgivere eller økonomisk støtte til å delta. Vi vil imidlertid arbeide videre for å styrke det nordiske samarbeidet inn mot 2015.

Tvilsdagens tematikk og program slo som vanlig inn i fagmagasiner tilknyttet den enkelte arrangør. Gruppens seminar- og konferansevirksomhet våren 2014 var også nyttige arenaer for direkte formidling. Det ble videre annonsert for arrangementet fire lørdager i Klassekampens bokbilag og i Dag og Tid, samt i katalogen for Litteraturhuset i Bergen.

I forkant av selve arrangementet ble det trykket en fargeplakat i 35x35 cm, format som en gammeldags LP-plate, med det innarbeidete motivet tatt av fotograf Oddleiv Apneseth. Denne ble brukt til oppslag og bekjentgjørelse på arrangementsstedene. Ikke minst under gjennomføringen i Terminus gav dette en god visuell effekt.

INNTRYKK FOR ETTERTIDEN

Som i fjor var det utarbeidet et eget evalueringsskjema. Her ble deltakerne oppfordret til å gi respons gjennom enkle avkryssingsalternativ og muligheter for enkelte utdypende svar. Med en svarprosent på 40% er det ikke lett å vite hvem vi virkelig nådde med disse skjemaene. Men den yrkesmessige bakgrunnen var i alle fall variert: lærer, ppt-stipendiat, psykolog, barnevernspedagog, spesialkonsulent, litteraturviter og barnevernspedagog, førskolelærer/styrer, leder helse, 1.amanuensis/familie terapeut, journalist, sykepleier, pp-tjeneste, pedagogisk-psykologisk rådgivning, jurist, psykiatrisk sykepleier, pedagog, sekretær, sosionom, leder PPT, spesialkonsulent, kriminolog, miljøterapeut, familie konsulent i skolen, fagforening. 2/3 av de avgitte svarene var fra kvinner, ingen av dem under 30 år, 19% mellom 30-40, 21% ml. 41-50, 34 % mellom 51-60 og 26% over 60 år. Kanskje vi ikke nådde de som var kritiske til arrangementet? I alle fall: 85% gav på skjemaet karakteren 'Helt topp' eller 'Meget bra'.

Blant de mer generelle innspillene var ønske om mer tid til debatt og diskusjoner i fellesskap og i grupper, gjerne byvandring som i København og Oslo, og kvelder med anledning til å bli bedre kjent med hverandre.

HVA TAR VI MED OSS VIDERE?

At programmet ble gjennomført på 2 dager denne gangen ble opplevd som positivt for mange. Og med torsdag som siste dag var vi heller ikke så sårbare som sist, da det fredags ettermiddag var en utfordring å «holde» på publikum etter lunsj på avslutningsdagen.

Hva skal vi så ta med oss videre?

Skal TVIL enda i større grad slippe til, og la seg utfordre av, dem vi (ofte unisont) kritiserer: byråkrater, politikere, økonomer, bedriftsledere? Kanskje kan vi åpne for enda mer ubehaget, for større verdimesig og ideologisk spredning på foredragene, og samtidig mer kompromissløst styre det hele inn mot konferansens hovedtema?

Her følger oppsummerende punkt, både ros og ris, fra arrangørmiljøene, samt fra en av de medvirkende:

Vi vil si oss fornøyd med arrangementet som helhet, både gjennomføring av selve konferansen og programmene utenfor konferansesalen. Det enkelte fagfelt er alltid vanskelig å ivareta i en tverrfaglig setting. Kanskje vi må være flinkere til å si at budskap må spisses i forhold til TVIL-konferansens tema og at den faglige vinklingen må forholde seg til det? Det kunstneriske flettverket fra alle tre var inspirerende på så mange måter.

Det viktigste ved samarbeidet i TVIL er helt klart det tverrfaglige perspektivet og spennet mellom fag, kultur og samtid som veves inn i de spørsmål som ikke godtar at noe er sant og annet ikke er sant. Dette er svært sentralt både personlig og i organisasjonssammenheng. TVIL er et rom for refleksjon, egnet til å bringe folk ut av det skråsikre og inspirere til å stille nye spørsmål. Men kanskje vi kan ordne diskusjonen på en annen måte, så det ikke blir for 'snilt'? Vår intensjoner jo at dette skal være en tverrfaglig spørsmålsarena. Kan vi sterkere signalisere de forventninger vi i tvilssammenheng har til det den enkelte skal si?

Norsk Sykepleierforbund

Hovedinntrykket fra årets TVIL er meget godt. Det spesialpedagogiske feltet fikk også god og stor plass, både gjennom førarrangementet i Litteraturhuset, og gjennom mange relevante foredrag. Neste år kan vi bygge videre på denne faglige medgangsbølgen. Tvilskonseptet passer godt og inspirerer til å være med videre og slik sette vårt avtrykk også på arrangementet i 2015. Det var en fin blanding av foredrag, intervjuer og debatter. Kunstnerne Orion, Solfrid og Thorvald løftet arrangementet. Gode avslutninger begge dager.

Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø

Dette er et rom hvor man kan reflektere over det man holder på med til hverdags, i en samfunnsmessig kontekst, samtidig som man får den ekstra dimensjonen – ikke uttalt matnyttig der og da. TVIL gir oss et større perspektiv på oss selv i verden, som fagmennesker. Det er viktig å få inn de som kan plassere oss i forhold til Europa, slik som årets tvilsforedragsholder, vi må ikke ha noe for alle, for at man skal kunne legitimere dette. Å få et rom til refleksjon, å få andre innspill til det daglige arbeidet, muligheten til å knytte nye kontakter og møte kjente personer i en annen kontekst er også en sentral side ved arrangementet. Når vi løfter faget inn i en tvilssammenheng, kan vi få frem et utvendig skråblikk på oss selv og faget.

De kunstneriske innslagene var særlig gode denne gangen; og igjen var sammensetningen veldig bra, og Tvilforfatteren bør særlig trekkes frem; klok, reflektert, veldig til stede! I tillegg en fin helhet med musiker og tegner. Men flere felles areaer og tid til mingling savnes. Vi skal ikke undervurdere pausene, der vi får tid til å snakkes. Likte ellers hotellet og bruken av storskjerm, det skapte en god atmosfære.

KoRus Oslo

De som var med fra oss, var kjempefornøyde, fulle av lovord. Likevel et ønske om å være enda tydeligere på konseptet – det er ikke noen kollisjon mellom tvil og fag, men ble det denne gangen for fag-/ profesjonsspesifikt? Konferansen vil uansett kunne være 'relevant'. Det er også viktig å kunne snakke med andre profesjoner, kan vi legge oss «over» hva vi i det daglige er opptatt av, og rendyrke overbygningen som 'tvil, en form for grunnlagstenkning?

KoRus Øst

Det var den bedste Tvil konferencen indtil dato. En unik kombination af forfatter, tegner og musiker med gode kritiske og spændende tvivlende indlæg undervejs. Det unikke tværfaglige og nordiske samarbejde om arrangementet, der giver en konference, hvor kunst, litteratur, musik og et kritisk blik på verdenen går op i en højere enhed. Når det lykkes synger englens. Tvivlskunstnerne var i særklasse i år.

Det rører en og det utfordrer en som menneske, skulle ønske at flere fikk del i denne kombinasjon mellom det musiske og det reflekterende. Konseptet kan være vanskelig å forklare, før man opplever det. Programmet utfordrer intellektuelt, rører ved sårbare følelser og ved vår rettferdighetsfølelse fordi her presenteres ting som ikke er rettferdig. Skulle vi samtidig finne noen som er ekstra kompetente folk som har som oppgave å bringe folk i ubalanse? Vil gjerne ha med flere fra Danmark, kanskje arrangementet kan legges hertil igjen i 2016?

Danmarks Lærerforening

Det må være et balansepunkt mellom profesjonsaspektet og det unikt, dannede. Vi ønsker å fastholde både fag og det allmenntilgjengelige – her ligger en overføringsverdi, som kan inspirere til faglig refleksjon. Kan vi få frem enda flere provokasjoner, og motvirke det som lett kan få et visst menighetspreg, samt gi våre debatter enda klarere retning og rom for motsetninger? At arrangørgruppen har uøvede roller underveis er viktig, bra å være synlige. I plenum blir det lett en balansegang mellom rene innlegg i forhold til mengden av panel. Når man velger å involvere salen kan det lett bli springende, dersom tiden er begrenset. En idé å løfte diskusjonene ut til et annet lokale, eller til mindre parallelesesjoner, for å få ut den kollektive taletrang?

Medlemmene liker konseptet, det gir faglig påfyll og noe personlig igjen, veldig bra for folk fra ulike felt. Det gled også forholdsvis greit arrangementsteknisk, vi har kanskje et visst potensiale mht å få ut det som ligger i panelene. Streiken rammet rekrutteringsmessig, vi fikk ikke sendt ut informasjon i en ganske lang periode.

Den tverrfaglige tenkingen ved konseptet er sentralt, styrket av ofte meget vellykket kunstnerdeltakelse. Også viktig å holde på – og utvikle videre – det nordiske perspektivet.

Utdanningsforbundet

Det er et vanlig seminar- og konferanseproblem at en stor gruppe engasjerte og oppegående mennesker møtes, drar hjem og alt fortsetter som før. Vi kan lett bli litt selvfornøyde noen hver etter slike møter med interessante diskusjoner om viktige spørsmål. Utfordringen er kunne konkretisere tanker og derved bidra litt med å gjøre verden bedre... f eks videreføre noen av de idéer og tanker som kommer frem på møtet, på tverrfaglig grunnlag. F eks kunne mobbing i skolen vært et problem man kunne samle seg om, der har myndighetene i liten grad nådd frem med sine tiltak, ekspertopplegg etc. Her kunne forsamlingen rundt TVIL-konferansene sikkert ha noe konstruktivt å bidra med. Så kanskje det å knytte tvil til en konkret utfordring i samfunnet kunne vært en idé? Tankene til Nina Witoszek var jo ellers spesielt inspirerende, hun sa noe viktig om hva som skal til for å få noe til å skje - utover protestadiet.

Gro Hillestad Thune

DELTAKERE

Agedal	Marianne	Utdanningsforbundet	OSLO
Ahlin	Trine	PPT for Namsosregionene	NAMSOS
Andersen	Aina Skjefstad	Utdanningsforbundet Oslo	OSLO
Andersen	Aase		BERGEN
Andersson	Anne	Oslo Kommune	OSLO
Arneberg	Per	Utdanningsforbundet	ØSTERÅS
Bareksten	Berit Natalie	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	LAKSEVÅG
Bergengen	Bjørnar	Oslo kommune Velferdsetaten	OSLO
Birkeland	Åsta	Høgskolen i Bergen	VOSS
Bjørnsen	Helge	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	OTTESTAD
Brekke	Marit	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Brunvoll	Hanne Hestdahl	Utdanningsforbundet Oslo	OSLO
Bøe	Aina Heldal	Aktivist og jurist	YTRE ARNA
Bøe	Jan Sigurd	Rostadheimen Bofellesskap	YTRE ARNA
Danielsen	Kari Lie	Oslo kommune Velferdsetaten	OSLO
Danielsen	Barbro	Verdighetsenteret	BERGEN
Davidsen	Svein	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Drabløs	Johannes	PPT Ålesund	ÅLESUND
Drabløs	Reidun	Ålesund kommune	ÅLESUND
Eek	Ragnhild Jensen	Vallersvingen barnehage	HOSLE
Eliassen	Berit	Utdanningsforbundet	OSLO
Endresen	Espen	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Eriksen	Øystein	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Evjen	Knut	Rælingen kommune	OSLO
Freng	Espen	Oslo kommune Velferdsetaten	OSLO
Frydenlund	Runa Synøve	Oslo kommune Velferdsetaten	KOLBOTN
Frydenlund	Trine	PPT for Namsosregionene	NAMSOS

Gæmelke	Niels	Danmarks Lærerforening	DANMARK
Hafslund	Karen	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	LØTEN
Hananger	Signe	Fagforbundet	OSLO
Handal	Steffen	Utdanningsforbundet – Sentralstyret	HASLUM
Hoel	Jens-Erland	Oslo kommune Velferdsetaten	OSLO
Hope	Ole	Business Region Bergen	SØREIDGREND
Hope	Tora	Rælingen kommune	OSLO
Hägg	Henny S. Fiskå	Universitetet i Agder Kristiansand	KRISTIANSAND S
Høvsøien	Unni	Papirbredden Karrieresenter	LIER
Jones	John Yngvar	Dag Hammarskjöldprogrammet – Voksenåsen	HOSLE
Karlsson	Bengt	professor, Høgskolen i Buskerud	OSLO
Kielland	Torhild	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	BRUMUNDDAL
Kleiven	Ragnhild	Stiftelsen Bergensklinikkene	ULSET
Klyve	Arne	Stiftelsen Bergensklinikkene	BERGEN
Klyve	Britt		BERGEN
Kvalheim	Geir	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Langmyr	Kristine	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	OTTESTAD
Lewin L.	Marianne	Utdanningsforbundet	NESODDTANGEN
Lilia	Margareta		SANDVIKA
Litlebø	Torunn		ØYSTESE
Lunde	Charlotte	Lege og journalist	OSLO
Lydersen	Bjørn	Norsk Sykepleierforbund	OSLO
Lyngved	Kurt Johan	Norsk Sykepleierforbund	SELSØYVIK
Madsen Ø.	Gordon	Danmarks Lærerforening	DANMARK
Midtbø	Ragnhild	Utdanningsforbundet	OSLO
Moen	Anne	PPT Arna/Pedagogisk fagsenter Arna	ARNATVEIT
Molland	Solfrid	Sanger og musiker	OSLO
Mostad	Unn Tonje	Lønnås barnehage	HOSLE
Müller	Lena	Oslo kommune Velferdsetaten	OSLO
Nermo	Johannes Leif	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	ØYER
Nordlid	Arne	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Nordvik	Nina	Utdanningsforbundet	OSLO
Nygård	Stig	Fylkesmannen i Oslo og Akershus	OSLO
Ommundsen	Karen Liv		BERGEN
Prydz	Birgit Åkermoen	Gommerud barnehage	RYKKINN
Raknes	Margot	Stiftelsen Bergensklinikkene	BERGEN
Remlov	Tom	Påtroppende Riksteatersjef	OSLO
Righard	Orion	Billedkunstner	DANMARK
Roth	Mette Fimreite	Luftforsvarets Befalsskole Kjevik (LBSK)	HAMRESANDEN
Rusk	Anders	Undervisningssektorens Fagorganisasjon i Finland	FINLAND
Rørhus	Kåre	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	RIDABU
Sangesland	Lisbeth M.	PPT Kristiansand	LILLESAND
Sauer	Niels Christian	Danmarks Lærerforening	DANMARK
Saugstad	Marte	Fagforbundet	OSLO
Schømer	Heidi	Glemmen videregående skole	TISTEDAL
Schømer-Olsen	Svein Roald	Norsk Sykepleierforbund	TISTEDAL
Sitter	Morten Dybvik	Oslo kommune Velferdsetaten	OSLO

Solem	May-Britt	Høgskolen i Oslo og Akershus	OSLO
Solheim	Birte Kristin	Glitre Barnehage avd Langeleiken	RYKKINN
Solli	Arne	Utdanningsforbundet - Første steg	SANDVIKA
Sortland	Randi	Pensjonert lærer	FLORØ
Steen	Thorvald	Forfatter	OSLO
Steine	Eva Helene	Bergen kompetansesenter for læringsmiljø	BERGEN
Storaas	Alf		ØYSTESE
Storrøsten	Magnhild	Belset barnehage avd Belset	HØVIK
Sweeney	Valborg	SPOR Psykiatrigruppen i Hordaland	BERGEN
Thune	Gro Hillestad	Advokat	OSLO
Tomter	Anne Bjørnstad	KoRus Øst Sykehuset Innlandet	OTTESTAD
Tranøy	Bent Sofus	Professor, Høgskolen i Hedmark	EIKSMARKA
Türken	Salman	Rælingen kommune	LILLESTRØM
Varfjell	Unny Elisabet	Østerås barnehage	EIKSMARKA
Vilno	Terje	Utdanningsforbundet Oslo	OSLO
Vollebæk	Knut	Diplomat og politiker	OSLO
Wiig	Toril	Nadderudskogen barnehage	BEKKESTUA
Wilhelmsen	Ingvard	Psykiater, professor og forfatter	BREISTEIN
Wilhelmsen	Sverre Chr.	Wilhelmsen Kulturformidling	BERGEN
Witoszek	Nina	Professor, skribent og debattant	OSLO

HVOR SKAL VI NESTE GANG?

Ytterligere informasjon om *TVIL2015: ENDRING* kommer på www.tvil.no i løpet av januar 2015.

Tvilsdagene 2015 ønsker å belyse endringsaspektet i vår hverdag og i samfunnslivet.

Vi er hele tiden på vei, i bevegelse, i utvikling – vi arbeider fremoverrettet og holder dampen oppe. Slik lever vi opp til bestillingen fra en omverden som selv er i stadig oppbrudd og omstilling. Et høyteknologisk, globalt og mediebasert samfunn. Det kreves nye kompetanser og en parathed til endring. Vi skal være fleksible og leve opp til nye standarder fra de økonomiske kalkyler.

Men snakker vi om forbedring eller forverring, eller kanskje først og fremst besparing? Det fins også en annen pris: Den handler om mennesket som aldri hviler, som holder "døgnåpent" med smarttelefonen på. Og om flere som skyves ut i permanent utenforskap. Hvilke samfunnsstrukturer kan vi se konturene av i vårt velferds-Norden? I hvilken grad kan vi utfordre kravene til endring og overprøve endringsdriverne, når disse ofte er skjult for oss? Og hva med varslene, som gjerne blir stående alene i etterkant?

'Endring' er et mangetydig begrep – hvorfor forbinder mange dette med noe negativt? Vi står i en sammenheng, der vi er avhengige av hverandre. Hvordan kan vi også være gode operatører for nødvendig endring, i møte med vanskelige ting i livet? Hvordan kan det legges til rette for aktiv medvirkning i den enkeltes endringstilværelse, gjennom livsløpets stadier fra barndom via ungdom, til yrkesliv og alderdom? Brukerstemmene vil ha sin plass her.

Tvilen er en metode for å overprøve balansen mellom ytre krav og indre ro. Det handler Tvilsdagene 2015 om, som et bidrag til ikke kun å leve fremadrettet, men også – som Søren Kierkegaard sier – forstå seg selv baklengs. I en refleksjon.

Arena for Tvilsarrangementet i 2015 er Voksenåsen kultursenter i Oslo, dagene 9. – 10. september.